

Bureau voor Archeologie Rapport 1105

Opbroekweg naast 22, Rijsselt, gemeente Rijssen-Holtum: een bureau- en inventarisatied
veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende fase

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 1105. Opbroekweg naast 22, Rijssdal, gemeente Rijssen-Holtkamp: een bureau-geïntegreerd veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende fase

auteur: [redacted] (junior prospector)

autorisatie: [redacted] (KNA senior prospector)

datum: 26 januari 2022 (definitief)

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

[redacted] Utrecht

T

E

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2021031501
Provincie	Overijssel
Gemeente	Rijssen-Holt
Plaats	Rijssen
Toponiem	Opbroekweg naast 22
Naam	B9289
Centrum locatie (m RD)	233.620; 479.970 (x; y)
Omvang plangebied	1.900 m ²
Omvang onderzoeksgebied booronderzoek	Gelijk aan plangebied.
Kadastrale gegevens	kadastrale gemeente naam: Rijssen, sectie: B, nummer(s): 9289
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	0 (ABU)
Soort onderzoek	een bureau- inventariserend veldonderzoek in de vorm van boring in de verkennende fase
Opdrachtgever	Ad Fontem Ruimtelijk Advies
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	28D
() kader onderzoek	Aanvraag omgevingsvergunning
Periode van uitvoering veldwerk	16 november 2021
Bevoegde overheid	Gemeente Rijssen-Holt
Deskundige namens bevoegde overheid	Het Oversticht,
Status goedkeuring bevoegde overheid	Goedgekeurd
Beheerder plaats van documentatie	Digitale documentatie: ARCHIS E-Depot Vondstdocumentatie: gevonden

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; [www.op-\[topo.nl\]\(http://www.op-topo.nl\)](http://www.op-topo.nl)).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	7
1	Inleiding.....	8
	1.1 Doelstelling vraagstelling.....	8
2	Bureauonderzoek.....	10
	2.1 Methode.....	10
	2.2 Onderzoeksgebied toekomstig gebruik.....	10
	2.3 Huidige situatie.....	11
	2.4 Aardwetenschappelijke waarde.....	11
	2.5 Historische situatie.....	12
	2.6 Mogelijke verstoring.....	14
	2.7 Archeologische bouwhistorische waarde.....	14
	2.8 Gespecificeerde archeologische verwachting.....	16
3	Booronderzoek.....	18
	3.1 Inleiding.....	18
	3.2 Methode.....	18
	3.3 Resultaat met bodemkundige interpretatie.....	19
	3.4 Archeologische interpretatie.....	19
	3.5 Waardestelling Selectieadvies.....	20
4	Conclusie.....	21
	4.1 Conclusie Bureauonderzoek.....	21
	4.2 Conclusie Booronderzoek.....	22
5	Advies.....	23
6	Literatuur.....	24
	Figuur.....	26
	Bijlage 1: Boorbeschrijving.....	49

Lijst met Figuur

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.op-1topo.nl).....	4
Figuur 2: Luchtfoto actueel.....	26
Figuur 3: Topografische kaart.....	27
Figuur 4: Archeologische verwachtings- beleidsadvieskaart van de gemeente Rijss- Holt (e.a. 2008).....	28
Figuur 5: Archeologische landschapp kaart (e.a. 2015).....	29
Figuur 6: Paleogeografische kaart (2013).....	30
Figuur 7: Geomorfologische kaart (e.a. 2019).....	31
Figuur 8: Bodemkaart (Alterra 2014).....	32
Figuur 9: Hoogte-reliëfkaart (Actueel Hoogtebestand Nederland 2018).....	33
Figuur 10: Hoogte-reliëfkaart detail (Actueel Hoogtebestand Nederland 2018).....	34
Figuur 11: Historische kaart van Tw te, ca. 1500.....	35
Figuur 12: Kaart van het zuidelijke gedeelte van het drostambt Tw te (De Lat 1750).....	36
Figuur 13: Hottinger-atlas, 1773-1794 (2003).....	37
Figuur 14: Kadastrale minuut 1811-1832 ('HISGIS Overijssel' 2019).....	38
Figuur 15: Topografisch militaire kaart 1850.....	39
Figuur 16: 378-965-RIJSS -1891.....	40
Figuur 17: 378-966-RIJSS -1911.....	40
Figuur 18: 378-967-RIJSS -1922.....	41
Figuur 19: 378-968-RIJSS -1935.....	41
Figuur 20: 28D-1954-Almelo / Nijverdal / Rijss / Wierd.....	42
Figuur 21: 28D-1965-Almelo / Nijverdal / Rijss / Wierd.....	42
Figuur 22: 28D-1976-Almelo / Nijverdal / Rijss / Wierd.....	43
Figuur 23: 28D-1988-Almelo / Nijverdal / Rijss / Wierd.....	43
Figuur 24: 28D-1994-Almelo / Nijverdal / Rijss / Wierd.....	44
Figuur 25: Archeologische terrein (rood), vondstlocaties (geel) zak (blauw) uit ARCHIS (Rijksdi st voor het Cultureel Erfgoed 2021).....	45
Figuur 26: Boorpunt kaart.....	46
Figuur 27: Schematische weergave van de boorprofiel.....	47
Figuur 28: Foto van boorpunt 1 (bov) 4 (onder).....	48

Lijst met Tabell

Tabel 1: Aardkundige waard	12
Tabel 2: Archeologische terrein , zak vondstlocaties ca. 500 m van het plangebied.....	16

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureau-inventarisatie veldonderzoek in de vorm van boring uitgevoerd voor bouwwerkzaamheden aan de Opbroekweg naast 22 te Rijssen.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische resten bij de voorgaande ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijn van de KNA, protocollen 4002 en 4003. Voor het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

In het plangebied worden drie tot vier woningen gebouwd.

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Noordelijk zandgebied', in de landschapszones 'dekzandruggen', 'rivierduin' en 'veenvlakt'. Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied ter hoogte van een gordeldekzandvlakte, tussen de dekzandrug in het zuidwest en de vlakte van verspoelde zand in het noordoost. In het plangebied zijn gooreerdgronden ontstaan.

Vermoedelijk ligt het plangebied vanaf de IJzertijd in een moeras dat pas ontgonnen wordt in de tweede helft van de 19^e eeuw. Het landgebruik wordt hierna weiland dat blijft het waarschijnlijk tot met het hedendaagse. In de jaren 70 van de 20^e eeuw heeft mogelijk ophoging plaatsgevonden, gevolgd door egalisatie in de jaren 90.

In het plangebied kunnen archeologische resten gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begraving uit de perioden Paleolithicum tot met de Bronstijd in de top van het dekzand aanwezig zijn.

Tijdens het booronderzoek zijn vijf boringen tot in de C-horizont gezet. Hieruit blijkt dat de bodem tot in de C-horizont verstoord is. Uit bijkomende als baksteen en plastic blijkt dat de verstoring waarschijnlijk uit de 20^e of 21^e eeuw stamt. Het omgewerkte pakket is 30 tot 70 cm dik. Doordat de bodem tot in de C-horizont verstoord is, is de kans klein dat archeologische resten aanwezig zullen zijn.

Daarom adviseert Bureau voor Archeologie het plangebied vrij te geven voor de voorgaande ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat bij de graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Rijssen-Holt.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft e[redacted] archeologisch bureauonderzoek e[redacted] booronderzoek uitgevoerd voor de bouw van woning[redacted] aan de Opbroekweg naast 22 te Rijss[redacted].

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de aanvraag van e[redacted] omgevingsvergunning.

De ligging van het plangebied is weergegeven in fig. 1. Vanwege de regels uit het geldende bestemmingsplan moet voor de beoogde ontwikkeling e[redacted] archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000,¹ in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1).

Het onderzoek bestaat uit e[redacted] bureauonderzoek e[redacted] booronderzoek in de verkennende fase. Met de bevinding wordt aan het einde van het rapport e[redacted] advies gegeven hoe bij het project rekening kan worden gehouden met archeologische waarde.

1.1 Doelstelling vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van e[redacted] gespecificeerde archeologische verwachting. Het doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat e[redacted] beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarde rekening moet worden gehouden bij de voorgaande werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (IVO – O) e[redacted] betreft de verkennende fase. Met het verkennende veldonderzoek wordt inzicht verkregen in de vorm en inhoud van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee worden kansarme zones uitgesloten en kansrijke zones geselecteerd.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

Bureauonderzoek:

1. Waaruit bestaan de voorgaande bodemingrepen?
2. Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?
3. Is sprake van bekende bodemverstoringen?
4. Wat is de historische ontwikkeling van het plangebied?
5. Is sprake van bekende archeologische waarde (zoals AMK terrein, vondstlocaties, historische kern) in het plangebied en directe omgeving, zo ja welke?

¹ <https://www.kiwa.nl/upload/certificate/00094278.pdf>

6. Kunnen archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn? Zo ja, wat is daarvan op hoofdlijnen de omvang, ligging, aard datering?

Verkennd booronderzoek:

7. Wat is de aard (geologisch bodemkundig) intactheid (verstoring) van het bodemprofiel?
8. Zijn potentiële archeologische niveaus aanwezig, zo ja, wat is de aard, diepteligging verbreiding daarvan?

Eindoordeel:

9. Indien (mogelijk) archeologische waarde aanwezig zijn:
- Wordt deze archeologische waarde verstoord door de voorgaande bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?
 - Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarde?
10. Indien vervolgonderzoek nodig is: Welke methode(n), techniek(en) strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijn van de KNA 4.1, protocol 4002.²

Voor het onderzoek zijn kaart, databases, literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan-onderzoeksgebied vastgesteld, het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achteraf volgens de aardkundige, archeologische, historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting wordt de mogelijk aanwezige archeologische rest beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom, conservering.

De genoemde stappen leiden tot onderhavig rapport, het op te maken van de resultaten bij Archis, het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.³ In de hierna volgende hoofdstukken wordt de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd. Er is geen contact geweest met lokale amateurs, Heemkunde-kring.

Van alle afgebeelde kaart is het noordboven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Onderzoeksgebied toekomstig gebruik

Afbakening plan-onderzoeksgebied

De ligging van het plangebied staat afgebeeld in fig. 1. Het plangebied ligt in de gemeente Rijssen-Holt in de plaats Rijssen. De locatie ligt aan de Opbroekweg naast 22. Het plangebied heeft een omvang van 1.900 m².

Het plangebied ligt ten zuid van de Opbroekweg. De rest van het plangebied wordt omgeven door bebouwing, tuin (fig. 2, 3).

Om voldoende informatie over aardkundige, historische, archeologische gegevens te verzamelen wordt een onderzoeksgebied gebruikt dat groter is dan het plangebied. Het onderzoeksgebied voor het bureauonderzoek is een zone met straal van circa 500 m om de ontwikkeling heen (fig. 1).

Overheidsbeleid

In het gebied geldt een vastgesteld gemeentelijk archeologisch beleid (fig. 4). Op de gemeentelijke archeologische beleidskaart uit 2008 heeft het plangebied een middelhoge archeologische verwachting. Het beleid is dat bij ingrepen van minder dan 2.500 m² of waarbij de verstoring maximaal 40 cm diep is rekening gehouden moet worden met archeologische resten.

Ontwerp c.q. inrichtingsplan

Op het perceel worden drie tot vier woningen gebouwd.

² SIKB 2018

³ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed Data Archiving and Networking Services

Aard [] omvang van de toekomstige verstoring

De exacte ingrep [] zijn nog niet bekend. Bij de beoogde ingreep vindt [] naar verwachting graafwerkzaamheid [] plaats tot 80 cm onder maaiveld.

Milieutechnische condities

Het gebied 'Het Opbroek' is door middel van een [] historisch onderzoek onderzocht op potentiële verontreiniging []. Volgens de omgevingsrapportage Overijssel is het gebied potentieel ernstig verontreinigd.⁴ Om welke stoffen [] het gaat is niet bekend.

Grondwaterpeil

De actuele grondwaterstand in het plangebied kan worden [] afgeleid uit de grondwatertrap op de bodemkaart. De grondwatertrap is V. Dit betekent dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand ondieper staat dan 40 cm onder maaiveld [] dat de gemiddeld laagste grondwaterstand dieper staat dan 120 cm onder maaiveld.

De grondwaterstand zal door de beoogde ingreep [] waarschijnlijk niet veranderen [].

Consequenties van de ingreep []

Door uitvoeren [] van graafwerkzaamheid [] kunnen [] archeologische resten [] worden [] vergraven [].

2.3 Huidige situatie

Bebouwing, functie [] bodemgebruik

In het plangebied staat geen [] bebouwing. Het is in gebruik als weiland.

Bestemmingsplan

Het plangebied ligt in bestemmingsplan Wonen [] Rijssen []. In het plangebied geldt de dubbelbestemming Waarde Archeologie middelhoge verwachting. Dit betekent dat bij ingreep [] met een [] omvang van meer dan 250 m² waarbij de bodem dieper dan 50 cm onder maaiveld wordt verstoord een [] rapport moet worden [] overlegd waaruit blijkt dat de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. Dit wijkt af van het actuele gemeentelijke beleid. De regels van het bestemmingsplan zijn gebaseerd op een [] conceptversie van de archeologische verwachtings- [] beleidsadvieskaart.

2.4 Aardwetenschappelijke waarde []

De aardkundige gegevens [] staan samengevat in tabel 1.

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Noordelijk zandgebied', op de overgang van dekzandruggen [] rivierduin [] in het west [] naar de [] vlakt [] in het oost [] (fig. 5).⁵

Vermeende groei tussen [] de stuwwall [] start vermoedelijk vanaf 4000 v. Chr (fig. 6). Het maximale bereik van het veengebied [] is bereikt omstreeks 500 v. Chr. Het plangebied ligt vermoedelijk op grens [] van het veengebied [].

⁴ Provincie Overijssel 2021

⁵ [] e.a. 2015

Volg s de geomorfologische kaart ligt het plangebied ter hoogte van e gordeldekzandvlakte (fig. 7). Gordeldekzand is dekzand dat langs de rand van e stuwwal is afgezet. In deze zone ontstaan hogere rugg lagere vlaktes. De stuwwal waarteg het dekzand is afgezet ligt t zuidwest van het plangebied. Volg s deze kaart ligg de dekzandrugg, in teg stelling tot de landschapp kaart, buit het plangebied.

Volg s de bodemkaart ligg in het plangebied gooreerdgrond (fig. 8). Deze grond, met e zwarte eerdlag (15 tot 40 cm dik) met weinig of ge roest, kom voor in afgeslot laagtes langs de rand van broekgebied.⁶ In deze bodems komt vaak e zwak ontwikkelde B-horizont voor.

Op de hoogte-reliëfkaart is e afname van het maaiveld richting het noordoost zichtbaar (fig. 9). Dit komt overe met de ligging van de stuwwal in het zuidwest, gevolgd door de hoge (gordel)dekzandrugg, de lage (gordel)dekzandvlakte de vlakte van verspoelde zand. Deze tr d is niet zichtbaar binn het plangebied, waar het hoogste laagste respectievelijk in het zuidoost noordwest ligg (fig. 10). Het hoogteverschil binn het plangebied is ongeveer 0,3 m (tuss 10,9 11,2 m).

Bij e archeologisch bureauonderzoek uit 2009 (zaak 2.177.186.100) krijgt het huidige plangebied, ev als de percel t noord van de Opbroekweg, e middelhoge verwachting vanwege de ligging op e dekzandwelling. T noord van de Opbroekweg, teg over het plangebied is vervolg s e archeologisch booronderzoek uitgevoerd (zaak 2.295.049.100). Bij het booronderzoek zijn echter alle A- op C-profiel waarg om. Zandkopp of -rugg war niet aangetroff van podzolering was ge sprake. Volg s dit onderzoek war alle beekeerdgrond aanwezig.

Bron	Situatie plangebied, omschrijving
Geologie	Geologische Overzichtskaart 1 : 250 000: ⁷ Bx6: Formatie van Boxtel met e dek van het Laagpakket van Wierd; fluvioperiglaciale afzetting (leem zand) met e zanddek (Bx6)
Geomorfologie (fig. 7)	Geomorfologische kaart 1 : 50 000: Gordeldekzandvlakte (2M52)
Bodemkunde (fig. 8)	Bodemkaart 1 : 50 000: Gooreerdgrond; leemarm zwak lemig fijn zand (pZn21-V*)
(fig. 9 10)	Het maaiveld ligt tuss 10,9 11,2 m

Tabel 1: Aardkundige waard.

2.5 Historische situatie

In de geme te zijn relatief veel vondst uit het Neolithicum bek d. Het algem e beeld is dat bewoning in deze latere period plaatsvindt op de hogere del van het landschap nabij op water. Vanwege de stijg de grondwaterspiegel in de Bronstijd wordt het (lage) gebied tuss de stuwwal minder aantrekkelijk voor bewoning.⁸ Vanaf de IJzertijd heeft mogelijk ve groei plaatsgevond in (de omgeving van) het plangebied.

6 1983

7
8 e.a. 2008

Het plangebied ligt ongeveer 1,3 km t[] zuidoost[] van de historische kern van Rijss[]. De eerste vermelding[] van Rijss[] stamm[] uit de 12e eeuw. Er is ge[] duidelijke verklaring voor het ontstaan van de naam.⁹ Eén verklaring is dat de bom[] in het moeras tuss[] Rijss[] Holt[] in oostwaartse richting richting vall[] waardoor de takk[] (rijz[]) in oostelijke richting wijz[] de stamm[] (holt) in westelijke richting. E[] andere verklaring is dat de naam verwijst naar het 'drassige land van de Regge' ('Risn-äö'), waarbij 'Ries[]' kreupelhout betek[]d[] 'äö' Regge.¹⁰ Hieruit komt naar vor[] dat de omgeving van Rijss[] uit moeras bestond. Zo ook 'Het Opbroek' (broek betek[]t drassig land) waarbinn[] het plangebied ligt.

Rijss[] krijgt in 1243 stadsrecht[]. In [] in de omgeving van de stad verschijn[] in [] rondom de stad verschill[] de havezate[]. Hiervan is alle[] de Oosterhof nog intact.¹¹ Deze havezate ligt ongeveer 900 m t[] noordwest[] van het plangebied.

Rondom Rijss[] komt de turfwinning op gang in de 17^e eeuw. De turfwinning vindt plaats tot [] met de 20^e eeuw. Of dit ook in plangebied heeft plaatsgevond[], is niet bek[]d.

Door de ver[]iging Oudheidkamer Tw[]te zijn op e[] kaart uit 1860 boerderij[] markegr[] z[] getek[]d zoals deze in 1500 aanwezig zoud[] zijn (fig. 11). Het plangebied ligt het oost[] van de marke Rijss[]. De boerderij[] bevind[] zich ter hoogte van de historische kern van Rijss[]. Het dichtstbijzijnde object in de omgeving van het plangebied is de havezate Oosterhof.¹²

De oudste kaart[] waarop de ligging van het plangebied bepaald kan word[] stamm[] uit de 18^e eeuw (fig. 12 [] 13). Hoewel het meeste detail ontbreekt, kan afgeleid word[] dat het plangebied nabij e[] kruising ligt van e[] weg afkomstig van de Havezate Oosterhof[] de weg van Rijss[] naar []ter (zie ook de kadastrale minuut hieronder).

Volg[]s de kadastrale minuut uit het begin van de 19^e eeuw loopt door het plangebied e[] weg van de Havezate Oosterhof in het noordwest[] richting het zuidoost[] waar het kruist met de Polmeyers Dijk (de weg van Rijss[] naar []ter, fig. 14). Volg[]s de Oorspronkelijke Aanwijz[] de Tafel is het landgebruik aan beide zijd[] van de weg bouwland. Het gebied is in het bezit van de stad Rijss[]. De omvang[] onregelmatige vorm[] van het perceel, vergelijkbaar met de heidegebied[] t[] noord[] hiervan, doet vermoed[] dat het aangegev[] landgebruik op de kadastrale minuut[] aanwijz[] de tafels mogelijk incorrect is.

Dit beeld is bevestigd op de topografisch militaire kaart uit 1850 (fig. 15), waar het plangebied in e[] moeras/ve[] gebied staat afgebeeld. Waarschijnlijk is het plangebied nog niet ontgonn[] in deze periode.

Ontginning van het Opbroek vindt plaats in de tweede helft van de 19^e eeuw. Herk[]baar hierbij is de rationele verkaveling met recht weg[] (fig. 16). in 1891 zijn de eerste weg[] aangelegd. Het landgebruik bestaat voornamelijk uit weiland. Het land is verder opgedeeld rond in 1911 (fig. 17). De situatie binn[] het plangebied verandert vervolg[]s niet tot [] met 1965 (fig. 18 tot [] met 21).

In 1976 is, vergelek[] met de vorige kaart, e[] hoogteverschil zichtbaar in het plangebied (fig. 22). Vermoedelijk is het noord[] van het plangebied opgehoogd (of het zuid[] is verlaagd). Deze heuvel is ook nog aanwezig in 1988 (fig. 23). In

9 Van der []

10 []

11 []

12 [] 1991

1994 is het omgekeerde zichtbaar is het perceel t zuidwest van het plangebied opgehoogd of is het plangebied afgegraven (fig. 24).

2.6 Mogelijke verstoring

In de jar 70 van de 20^e eeuw is het noord van het plangebied mogelijk opgehoogd. In de huidige situatie is dit niet meer zichtbaar, wat doet vermoeden dat ook ige vorm van egalisatie heeft plaatsgevond.

2.7 Archeologische bouwhistorische waard

Archeologische vondstlocaties zak staan weergegeven in fig. 25 staan toegelicht in tabel 2. De belangrijkste bevinding word in de lop de tekst samgevat.

In het plangebied ligg ge archeologische waarneming ge (del van) archeologische terrein.

Het plangebied is in 2009 eerder onderzocht als onderdeel van e bureauonderzoek betreff de Het Opbroek (zaak 2.177.186.100). Het huidige plangebied krijgt in dit onderzoek e middelhoge archeologische verwachting, mede vanwege de ligging op e dekzandwelling.

T noord van de Opbroekweg, teg over het plangebied is e archeologisch booronderzoek uitgevoerd (zaak 2.295.049.100). Bij dit onderzoek zijn kel bekeergrond aangetroff. Er war ge dekzandkopp of -rugg waarg om. Vanwege de natte omstandighed werd het onwaarschijnlijk geacht dat bewoning heeft plaatsgevond het advies was dan ook vrijgave.

300 m t zuid is bij e archeologisch booronderzoek bij begraafplaats Knott beltlaan e esdek aangetroff (zaak 2.265.598.100). Dit dek is ongeveer 80 cm dik ligt op schoon dekzand. Het pakket dekzand is dunner dan 100 cm ligt op gestuwd rivierzand. Er is vuurste aangetroff, maar dit was niet voldoende om aan te ton dat sprake was van e vindplaats. Vervolgonderzoek is niet geadviseerd.

Het plangebied ligt op de geme telijke beleidskaart in e zone met e middelhoge verwachting. Dit zijn over het algeme gebied die in het verled minder geschikt war voor bewoning of minder geschikt zijn geword door bijvoorbeeld ve groei.

In het plangebied zijn ge bek de militaire erfgoedwaard aanwezig.¹³

In het plangebied staan ge bek de (ondergrondse) bouwhistorische waard geregistreerd.¹⁴

Archeologische terrein
Ge .
Zak (incl. evt. bijbehor de vondst)
2.177.186.100: Rijss -Holt , Rijss , Het Opbroek, bureauonderzoek
Bij dit onderzoek wordt getracht, door voornamelijk te focuss op de bodemkundige geomorfologische situatie, de hogere droge del van het landschap in beeld te krijg. Daarnaast

¹³ Stichting RAAP 2017; Rijksdi st voor het Cultureel Erfgoed 2016

¹⁴ Rijksdi st voor het Cultureel Erfgoed 2017

zijn de bekende archeologische gegevens uit de omgeving van het plangebied geïnventariseerd. Op basis hiervan is aan het plangebied een archeologische verwachting toegekend. Op basis van het bureauonderzoek kunnen in delen van het plangebied archeologische waarde worden verwacht. Het gaat om die gedeeltes waar zich dekzandruggen of -koppels bevinden waar een podzolbodem aanwezig is. In de dekzandafzetting, die direct onder het oppervlak voorkomt, kunnen resten worden verwacht uit de periode vanaf de Steentijd tot met de Nieuwe Tijd.¹⁵

2.265.598.100: Rijssdijk-Holt, Rijssdijk, Begraafplaats Knott, beltpaas, boring

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het onderzoeksgebied op de flank van een stuwwal ligt. De dichtstbijzijnde archeologische waarde zijn een scherp ondetamineerbaar aardewerk op driekwart kilometer aardewerkgrondspon op een kilometer afstand. Uit het veldonderzoek blijkt dat op het grootste deel van het terrein een esdek in dekzand aanwezig is. Door de beschermende werking van dat dek kunnen eventuele archeologische grondsporen in redelijke staat verkeren. Het dekzand is over het algemeen dunner dan 100 cm. Het humeuze dek is gemiddeld 80 cm dik. Echter aanwijzingen voor sporen zijn er niet, aangezien ter plaatse van het esdek geen duidelijke archeologische indicator zijn gevonden. Het advies is om geen nader onderzoek te ondernemen.¹⁶

Bij deze zaak is vondstlocatie 1.091.499 geregistreerd. Op deze locatie zijn de volgende vondsten geregistreerd:

- 1 stuks, vuursteen, onbekend, Paleolithicum - Nieuwe Tijd Laat: verbrand vuursteen, oppervlaktevondst, gevonden midden op het onderzoeksgebied
- 1 stuks, vuursteen, kling, Mesolithicum

2.295.040.100: Rijssdijk-Holt, Rijssdijk, Grote Boersdijk, boring

Uit het veldonderzoek is gebleken dat het plangebied grotendeels bestaat uit beekbedgrond. Bij het grootste gedeelte van de boorprofiel bestaat de bodem uit zogenaamde AC-profiel. Hierbij ligt de bouwvoor direct op de gele of grijze C-horizont (niet door bodemvorming beïnvloede bodemlaag). Bijgevoerd van de uitgevoerde boring is podzolering waargenomen. Er zijn geen zandkoppels of -ruggen aangetroffen. Ook zijn tijdens het onderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van archeologische waarde in het plangebied. Daarom kan de archeologische verwachtingswaarde voor het plangebied op laag worden gesteld. Bij dit deelgebied kon het veldonderzoek niet geheel worden uitgevoerd wegens het ontbreken van de betredingstoestemming. Voor dit gedeelte van het plangebied kan geen uitspraak worden gedaan over de (mogelijke) aan- of afwezigheid van archeologische waarde. Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt voor het grootste gedeelte van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.¹⁷

2.295.049.100: Rijssdijk-Holt, Rijssdijk, Oosterhofweg, boring

Uit het veldonderzoek is gebleken dat het plangebied grotendeels bestaat uit beekbedgrond. Bij het grootste gedeelte van de boorprofiel bestaat de bodem uit zogenaamde AC-profiel. Hierbij ligt de bouwvoor direct op de gele of grijze C-horizont (niet door bodemvorming beïnvloede bodemlaag). Bijgevoerd van de uitgevoerde boring is podzolering waargenomen. Er zijn geen zandkoppels of -ruggen aangetroffen. Ook zijn tijdens het onderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van archeologische waarde in het plangebied. Daarom kan de archeologische verwachtingswaarde voor het plangebied op laag worden gesteld. Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt voor het grootste gedeelte van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.¹⁸

4.008.393.100: Rijssdijk-Holt, Rijssdijk, Tersestraat, boring

Het veldonderzoek heeft uitgewezen dat de top van het bodemprofiel overal tot in de C-horizont verstoord is. Resten van een plaggendeek en fossiele akkerlaag zijn niet aangetroffen. Het verstoorde pakket lijkt grotendeels te bestaan uit afgeschoven grond van nabij, met lemige brokken grote brokken dekzand daarin. Vermoedelijk is het oorspronkelijke plaggendeek eventueel fossiele akkerlaag afgegraven, wat wellicht in verband is te brengen met de aanleg van het sportveld. Aangezien het plangebied overal tot in de C-horizont is verstoord, geen resten van een plaggendeek of oude bouwvoor zijn aangetroffen, is de kans dat het plangebied archeologische resten met een redelijk intacte archeologische context bevat, zeer klein. Aanbevolen wordt daarom geen nader archeologisch vervolgonderzoek uit te voeren.¹⁹

4.609.949.100: Rijssdijk-Holt, Rijssdijk, , boring

Op basis van de resultaten van het veldwerk kan geconcludeerd worden dat de bodem binnen het plangebied volledig verstoord is tot in de top van de C-horizont. Daarnaast zijn tijdens het veldwerk

15 2009

16 2009

17 2011

18 2011

19

ge archeologische indicator aangetroffen, waardoor de kans op een intacte vindplaats binnen het plangebied bijgesteld kan worden naar laag. De verwachte bodemtype (goor- beekbedgrond) zijn eveneens niet aangetroffen. Op grond van het ontbreken van concrete aanwijzing voor een archeologische vindplaats, de verstoorde aard van de bodem binnen het plangebied, wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren.²⁰

4.807.856.100: Rijsselt - Holt, Rijsselt, Oosterhof, boring

Tijdens het veldonderzoek is conform de bevinding van het bureauonderzoek de overgang van een gordeldekzandvlakte naar een vlakte met verspoelde dekzand aangetoond. Deze zone kent een lage archeologische verwachting. Daarnaast is er geen plaggendek aangetroffen. Dit betekent dat als er al archeologische resten aanwezig zijn geweest, deze zich direct vanaf het maaiveld zouden manifesteren. Aangezien de bodem tot 60 -90 cm -mv is geroerd, worden archeologische resten binnen het plangebied niet meer verwacht. Daarom wordt in het kader van de voorgaande bodemingrepen geen vervolgstap noodzakelijk geacht.²¹

4.862.944.100: Rijsselt - Holt, Rijsselt, Het Opbroek, bureauonderzoek

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat binnen het relatief laaggelegen plangebied verhoging aanwezig zijn in de vorm van (gordel)dekzandruggen -wielvingen die in de laatste ijstijd, het Weichselien, zijn ontstaan. Daarnaast zijn op verschillende plaatsen podzolbodems aanwezig die wijzen op een goede ontwatering, daarmee een hogere ligging in het landschap. Gedurende het Holoceen is het plangebied vermoedelijk met veen afgedekt. In de nieuwe tijd is het gebied ontgonnen in gebruik gekomen voor bewoning als akker- landbouwgrond, waarbij de bodem bewerkt is. Hierdoor is waarschijnlijk een bouwvoor van 30 tot 40 cm ontstaan. Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in een deel van het plangebied archeologische waarden aanwezig zijn die bedreigd kunnen worden door de voorgaande bodemingrepen. Omdat exacte bodemingrepen nog niet bekend zijn, dient de archeologische waarde in het nieuwe omgevingsplan beschermd te worden middels een dubbelbestemming Waarde - Archeologie.²²

4.981.641.100: Rijsselt - Holt, Rijsselt, Het Opbroek, boring

Het onderzoek is nog niet afgerond. De eerste bevinding meldt dat de bodem grotendeels verstoord is tot in de C-horizont. Binnen de verstoring zijn in veel boringen nog wel een verstoord B- of BC-horizont te herkennen. Er zijn geen vondsten gedaan.

Vondstlocaties los

Geen.

Tabel 2: Archeologische terreinen, zakken en vondstlocaties ca. 500 m van het plangebied.

2.8 Gespecificeerde archeologische verwachting

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Noordelijk zandgebied', in de landschapszones 'dekzandruggen', 'rivierduin' en 'veenvlakte'. Vermoedelijk ligt het plangebied vanaf 500 v. Chr. in of op de gronden van het veengebied. Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied ter hoogte van een gordeldekzandvlakte, tussen de dekzandruggen in het zuidwest en de vlakte van verspoelde zand in het noordoost. In het plangebied zijn gooreerdgronden ontstaan. Dit zijn bodems die voorkomen in afgesloten laagtes of langs de rand van broekgebieden.

Aan het begin van de 19^e eeuw ligt in het plangebied een weg die vanaf de Havezate Oosterhof tot aan de weg van Rijsselt naar Oterlo loopt. Hoewel het landgebruik in deze periode staat aangegeven als bouwland, is echter het aannemelijker dat het plangebied nog niet ontgonnen is. Dit gebeurt waarschijnlijk in de tweede helft van de 19^e eeuw. Het landgebruik verandert dan van moeras naar weiland. Dat blijft het nageloeft tot nu met het hedendaagse. In de jaren 70 van de vorige eeuw lijkt het noordelijk deel van het plangebied opgehoogd te zijn. Vermoedelijk heeft ook egalisatie of afgraving plaatsgevonden, aangezien in

²⁰ Van der ... 2018

²¹ ... 2020

²² ... 2020

het plangebied ge [] grote hoogte verschill [] meer aanwezig zijn.

De verwachting wordt als volgt gespecificeerd:

1. *Datering*

De voornaamste verwachting geldt voor archeologische rest [] uit de period [] Paleolithicum tot [] met de Bronstijd.

2. *Complextype*

Archeologische rest [] uit de periode van jagers-verzamelaars, landbouwsam [] leving [] gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituel [] begraving []. Archeologische rest [] uit de period [] vanaf de IJzertijd zijn gerelateerd aan de jacht, visvangst [] rituel [] in het ve [] gebied. Uit de Middeleeuw [] tot Nieuwe tijd kunn [] rest [] aanwezig zijn gerelateerd aan de weg van de Oosterhof naar [] ter.

3. *Omvang*

Archeologische rest [] gerelateerd aan bewoning uit het Paleolithicum kunn [] word [] beschouwd als kleine vlakelem [] t []. Archeologische rest [] uit de periode van de landbouwsam [] leving [] kunn [] word [] beschouwd als vlakelem [] t [] met variabele omvang (klein tot groot).

De complextyp [] uit de period [] vanaf de IJzertijd tot [] met de Nieuwe tijd word [] beschouwd als losse vondst [] puntelem [] t [].

4. *Diepteligging*

Archeologische rest [] uit de period [] tot [] met de Bronstijd kunn [] aanwezig zijn in de top van het dekzand, onder e [] humeus dek van 15 tot 40 cm dik. Archeologische rest [] kunn [] vanaf het maaiveld aanwezig zijn.

5. *Gaafheid [] conservering (fysieke kwaliteit)*

Vanwege de relatief lage grondwaterstand (grondwatertrap V, gemiddeld laagste grondwaterstand dieper dan 120 cm -mv) kunn [] organische archeologische rest [] slecht bewaard zijn geblev [].

Over de gaafheid [] conservering van ev [] tuele spor [] artefact [] zijn verder ge [] nadere gegev [] s bek [] d.

6. *Locatie*

Hele plangebied.

7. *Uiterlijke k [] merk [] (prospectie k [] merk []):*

Archeologische rest [] k [] merk [] zich door e [] spreiding van vuurste [] aardewerk.

8. *Mogelijke verstoring []*

In het plangebied heeft mogelijk ophoging [] afgraving plaatsgevond [].

3 Booronderzoek

3.1 Inleiding

De ligging van het plangebied staat afgebeeld in fig. 1. In het plangebied is een ontwikkeling met grondwerkzaamheden voorzien. Daardoor wordt het mogelijk archeologische resten verstoord. Voor de beoogde ontwikkeling is een bureauonderzoek uitgevoerd (zie hoofdstuk 2 van dit rapport) waarbij een gespecificeerde archeologische verwachting is opgesteld. Op basis daarvan is een inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd.

Het veldonderzoek is uitgevoerd zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1,²³ in het bijzonder het hoofdstuk "protocol 4003 inventariserend veldonderzoek overig". Het veldonderzoek is uitgevoerd volgens specificatie "VS03 Uitvoeren booronderzoek". Het onderzoek is gerapporteerd volgens specificatie "VS05 Opstellen standaardrapport IVO - O/P".

Het onderzoeksgebied voor het booronderzoek is hetzelfde als het plangebied.

De boringen zijn gezet met het doel de bodemopbouw te verkennen. Met de verkenningsboring wordt inzicht verkregen in de vormgeving van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd. Deze methode is toegepast omdat nog onvoldoende informatie over de bodemopbouw beschikbaar is om te kunnen beslissen of en welk type karterend onderzoek eventueel uitgevoerd kan worden.

3.2 Methode

De werkwijze in het veld was als volgt:

Boortype: 7 cm Edelmanboor.

Aantal boringen: Vijf.

Boordiepte: De boringen zijn gezet tot in de C-horizont, 120 cm -mv.

Grid: De boringen zijn verspreid in het plangebied geplaatst.

Waarnemingswijze: Het sediment is met de hand bemonsterd met het blote oog onderzocht door het te versnijden en te verbrekken. De opgeboorde grond is systematisch uitgelegd op een plastic zeil. Representerende uitgelegde boorprofielen zijn gefotografeerd.

Classificatie bodemtextuur en archeologische indicator: De opgeboorde grond is beschreven op basis van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1 (ASB 1.1), dit omvat NEN 5104.²⁴

Locatie bepaling X en Y: De X en Y coördinaten van de boringen zijn bepaald door middel van een GPS met een nauwkeurigheid van 2 m.

²³ SIKB 2018

²⁴ NEN 5104; Nederlands Normalisatie Instituut 1989

Hoogte bepaling: De Z coördinaat is na afloop van het veldwerk bepaald aan de hand het [REDACTED]

De gegevens zijn digitaal in het veld geregistreerd. Het veldwerk is uitgevoerd op 16 november 2021 door [REDACTED] (KNA Senior Prospector) [REDACTED] (junior Prospector).

Voorgaand aan het veldwerk is een plan van aanpak opgesteld. Het Plan van Aanpak is geregistreerd in ARCHIS3.

3.3 Resultat[REDACTED] met bodemkundige interpretatie

De locaties van de boring[REDACTED] zijn in fig. 26 weergegeven[REDACTED]. De boorgegeven[REDACTED] staan in Bijlage 1. Met de gegevens is een schematische doorsnede gemaakt. Deze is weergegeven[REDACTED] in fig. 27.

Er zijn geen archeologische indicator[REDACTED] aangetroffen[REDACTED] die wijzen op een vindplaats. Er zijn geen vondsten verzameld.

Het grondwater stond tijdens het onderzoek dieper dan de maximale boordiepte.

Op basis van de textuur, kleur[REDACTED] bijmenging[REDACTED] kunnen de volgende pakketten worden onderscheiden, bov[REDACTED] naar onder:

Pakket 1: omgewerkte grond

Matig siltig humeus zand. Het pakket is heterogeen[REDACTED]. In het pakket zijn fragmenten baksteen[REDACTED] aangetroffen[REDACTED], evenals een plastic pijp in boorpunt 4 (fig. 28). Het pakket ligt scherp op het onderliggende pakket. Het pakket is 30 tot 70 cm dik. Het pakket is in alle boorprofielen aanwezig. De top van het pakket ligt aan het maaiveld (1122 [REDACTED] 1095 cm [REDACTED]). Op basis van de heterogeniteit, bijmenging[REDACTED] de abrupte laagovergang wordt dit pakket geïnterpreteerd als een A-horizont dat in de 20^e of 21^e eeuw omgewerkt is.

Pakket 2: C-horizont

Matig tot sterk siltig, kalkloos, geel tot lichtgeel dekzand. Roestvlekken[REDACTED] zijn aanwezig vanaf 30 cm -mv. Het pakket is in alle boorprofielen aanwezig. Het pakket is 50 tot 90 cm dik. De top van het pakket ligt tussen 30 [REDACTED] 70 cm -mv (1068 [REDACTED] 1032 cm [REDACTED]).

3.4 Archeologische interpretatie

In het bodemprofiel is geen (zwakke) B-horizont aangetroffen[REDACTED] waaruit blijkt dat het plangebied een relatief hoge landschappelijk ligging had. Mogelijk is dit (deels) veroorzaakt doordat de bodem geroerd is. Op basis van de aangetroffen bijmenging[REDACTED] kan vastgesteld worden dat de bodem waarschijnlijk in de 20^e of 21^e eeuw is verstoord. Omdat de top van het dekzand niet meer intact is, is het onwaarschijnlijk dat archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn.

3.5 Waardestelling ■ Selectieadvies

Conform KNA 4.1 vorm ■ e ■ waardestelling (VS06) ■ selectieadvies (VS07) van vindplaats ■ onderdeel van e ■ standaardrapport (VS05). Er zijn echter ge ■ vindplaats ■ aangetroff ■. Er is daarom ge ■ waardestelling mogelijk ■ er is ge ■ selectieadvies opgesteld.

4 Conclusie

4.1 Conclusie Bureauonderzoek

1. Waaruit bestaan de voorgemidd bodemingrepen?

Op het perceel worden drie tot vier woningen gebouwd.

2. Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Noordelijk zandgebied', in de landschapszones 'dekzandruggen', 'rivierduin' en 'veenvlakt'. Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied ter hoogte van een gordeldekzandvlakte, tussen de dekzandrug in het zuidwest en de vlakte van verspoelde zand in het noordoost. In het plangebied zijn gooreerdgronden ontstaan. Dit zijn bodems die voorkomen in afgesloten laagtes of langs de rand van broekgebied.

3. Is sprake van bekende bodemverstoring?

In het plangebied heeft mogelijk ophoging afgraving plaatsgevonden.

4. Wat is de historische ontwikkeling van het plangebied?

Vermoedelijk ligt het plangebied vanaf de IJzertijd in een moeras dat pas ontgonnen wordt in de tweede helft van de 19^e eeuw. Het landgebruik wordt hierna weiland dat blijft het waarschijnlijk tot met het hedendaagse. In de jaren 70 van de 20^e eeuw heeft mogelijk ophoging plaatsgevonden, gevolgd door egalisatie in de jaren 90.

5. Is sprake van bekende archeologische waarde (zoals AMK terrein, vondstlocaties, historische kern) in het plangebied en directe omgeving, zo ja welke?

300 m ten zuiden is bij een archeologisch booronderzoek bij begraafplaats Knottbeltlaan een esdek aangetroffen. Er is vuursteen aangetroffen, maar dit was niet voldoende om aan te tonen dat sprake was van een vindplaats. Vervolgonderzoek is niet geadviseerd. Opgemerkt moet worden dat dit onderzoek volgens de geomorfologische kaart ter hoogte van een gordeldekzandwieling is uitgevoerd, terwijl het plangebied ter hoogte van een dekzandvlakte ligt.

6. Kunnen archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn? Zo ja, wat is daarvan op hoofdlijnen de omvang, ligging, aard en datering?

In het plangebied kunnen archeologische resten gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begraving uit de perioden Paleolithicum tot met de Bronstijd aanwezig zijn. Uit latere perioden kunnen archeologische toevalsvondsten gerelateerd aan de jacht, visvangst, rituelen in het veengebied aanwezig zijn.

4.2 Conclusie Booronderzoek

Verkennd booronderzoek:

7. Wat is de aard (geologisch bodemkundig) intactheid (verstoring) van het bodemprofiel?

In het plangebied ligt dekzand. De bovenste 30 tot 70 cm is regionaal verstoord. De verstoring heeft plaatsgevonden tot in de C-horizont. De top van het oorspronkelijk profiel is niet meer intact.

8. Zijn potentiële archeologische niveaus aanwezig, zo ja, wat is de aard, diepteligging verbreiding daarvan?

Vanwege de diepe verstoring zijn eventuele archeologische niveaus niet (meer) aanwezig.

Eindoordeel:

9. Indien (mogelijk) archeologische waarde aanwezig zijn:

- a) Wordt deze archeologische waarde verstoord door de voorgaande bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?

Door de voorgaande ingrepen wordt geen archeologische waarde verstoord.

- b) Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarde?

Aanvullende maatregelen worden niet noodzakelijk geacht.

10. Indien vervolgonderzoek nodig is: Welke methode(n), techniek(en) strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?

Niet van toepassing.

5 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgemiddelde ontwikkeling.

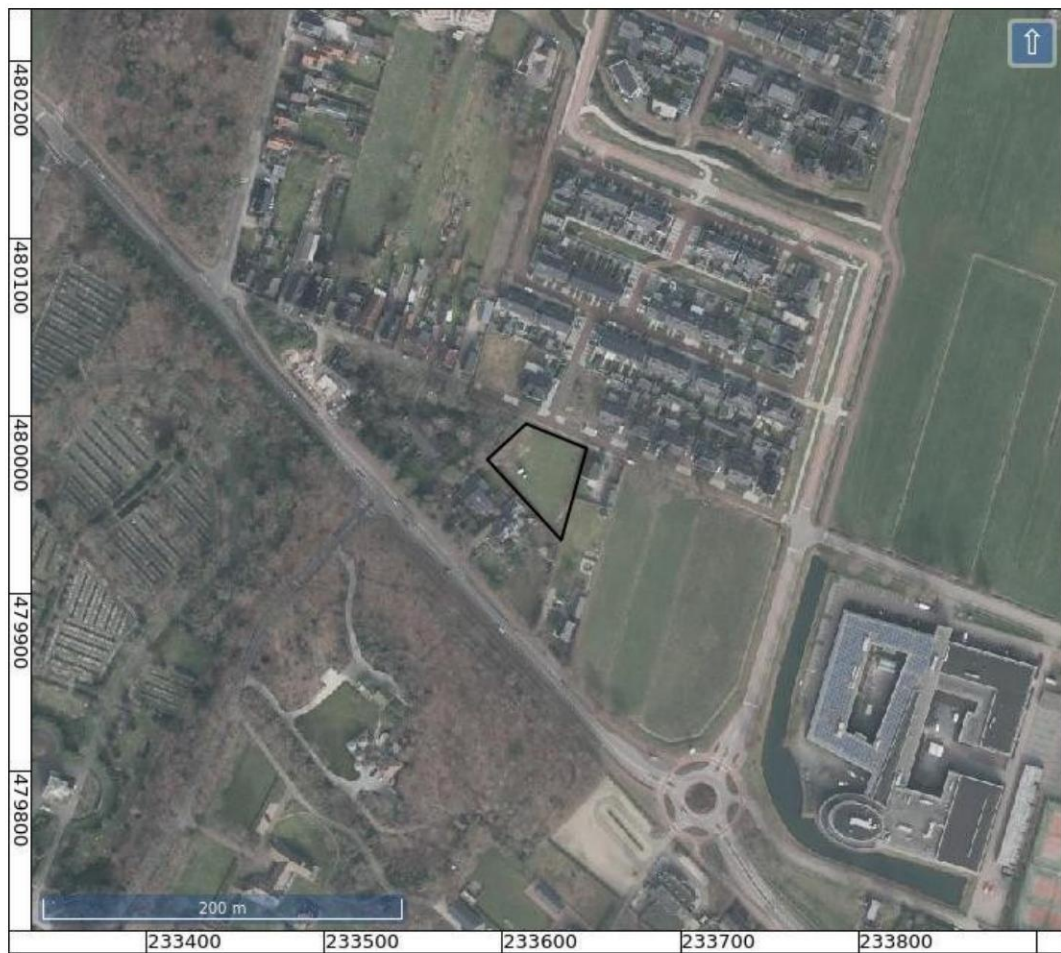
Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat bij de graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten zijn verplicht te melden bij de Minister van OCW in overstemming met de Erfgoedwet. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Rijssen-Holt.

6 Literatuur

- Actueel Hoogtebestand Nederland. 2018. 'AHN3'. Digitale Hoogtekaart.
<https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>.
- Alterra. 2014. 'Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, digitale landsdekkende versie'. Wageningen.
2009. 'Archeologisch onderzoek Rijssdal Het Opbroek'. Grontmij Archeologische Rapport 569. Grontmij archeologische rapport Sweco.
2009. 'Rijssdal, Knottelbeltlaan (Gemeente Rijssdal-Holt, Ov.). Eerste Inventarisatie en Archeologisch Veldonderzoek'. De Steekproef-rapport 2009–11/04. De Steekproef.
2008. 'Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1: Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2'. 2008-U-R0881/A. Deltares-rapport.
- Rekelbergh, 2008. 'Gemeente Rijssdal-Holt Eerste Archeologische inventarisatie, verwachtingsbeleidsadvieskaart.' BAAC Rapport V-07.0478. BAAC BV.
2016. 'bureauonderzoek uitvoerend fase Baanakkers te ter, gem Wierden (Ov)'. Laagland Archeologie Rapport 19. Laagland Archeologie BV.
1983. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, toelichting bij het kaartblad 28 West Almelo*. Wageningen: Stichting voor Bodemkartering.
1991. 'Historische kaart van Twente ca.1500'. Vereniging Oudheidkamer Twente.
2011. 'Archeologisch onderzoek Het Opbroek te Rijssdal'. Grontmij Archeologische Rapport 971. Grontmij archeologische rapport.
2020. 'Plangebied Het Opbroek Oost te Rijssdal, gemeente Rijssdal-Holt; archeologisch vooronderzoek: eerste bureauonderzoek'. RAAP rapport 4536. RAAP Archeologisch Adviesbureau.
- 'HISGIS Overijssel'. 2019. <https://hisgis.nl/project/overijssel/>.
- Kadaster, PDOK. 2014. 'AHN2 3 - WCS service'.
<http://nationaalgeoregister.nl>.
2017. 'Rijssdal, de kleine geschiedenis'.
<http://hethistorischportaal.nl/wp-content/uploads/Rijssdal-de-kleine-geschiedenis-2.pdf>.
- de Lat, J. 1750. 'Kaart van het zuidelijke gedeelte van het drostambt Twente over de afwatering van de Twentse bekkenrivier, met name de Schipbeek de Regge, verder de Buurstebeek, Bolksbeek.'
<https://proxy.archief.nl/0/4F395260AB5C444087DC451C574037F5>.
- Delft, 2019.
 'Toelichting bij de legenda Geomorfologische kaart Nederland 1:50.000 (2019), achtergronddocument bij het landsdekkende digitale bestand'.
 Wageningen: Wageningen Milieu- en Vironmentaal Research.
<http://legendegeomorfologie.wur.nl/>.
2003. 'De ondergrond van Nederland'. Wolters-Noordhoff.
- Nederlands Normalisatie Instituut. 1989. *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- Provincie Overijssel. 2021. 'Omgevingsrapportage provincie Overijssel'.

- _____, _____, _____, _____, _____ 2015.
 'Archeologische Landschappenkaart van Nederland. Methodiek kaartbeeld'. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
<https://doi.org/10.17026/dans-xf6-ywnd>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2016. 'Kaart van verdedigingswerk, alle linies, stelling'. <https://landschapinnederland.nl/bronn-kaart/militaire-landschapskaart>.
- _____. 2017. 'Rijksmonumentenregister'. [Cultureelerfgoed.nl](https://cultureelerfgoed.nl/monumentenregister).
<https://cultureelerfgoed.nl/monumentenregister>.
- _____. 2021. 'Archis3 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed'.
<https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Data Archiving and Networking Services. 'e-depot voor de Nederlandse archeologie'. <http://www.edna.nl>.
- van der _____ 2010. 'Etymologiebank'. <http://www.etymologiebank.nl>.
- SIKB. 2018. 'BRL 4000: Beoordelingsrichtlijn Archeologie, versie 4.1'. SIKB.
https://www.sikb.nl/doc/BRL4000/BRL%20SIKB%204000%20Archeologie%20versie%204_1.pdf.
- Stichting RAAP. 2017. 'Indicatieve Kaart Militaire Waarden (IKME)'. december 22.
- Van der _____ 2018. 'Bureauonderzoek Karter d Booronderzoek plangebied Villa Oosterhof Esch, te Rijssen, gemeente Rijssen-Holt'. Hamaland rapport 181903. Hamaland Advies.
- _____. 2003. 'De Hottinger-atlas van Noord- Oost-Nederland, 1773-1794'. Groningen: Heveskes.
- _____, _____. 2013. '2e generatie paleogeografische kaart van Nederland (versie 2.0). op 16 augustus 2017 gedownload van www.archeologieininderland.nl'. Utrecht: Deltares.
- _____. 2020. 'Plangebied Oosterpark te Rijssen, gemeente Rijssen-Holt; archeologisch vooronderzoek: e bureauonderzoek inv tariser d veldonderzoek (verken d booronderzoek)'. RAAP rapport 4426. RAAP Archeologisch Adviesbureau.

Figur

Figuur 2: Luchtfoto actueel.

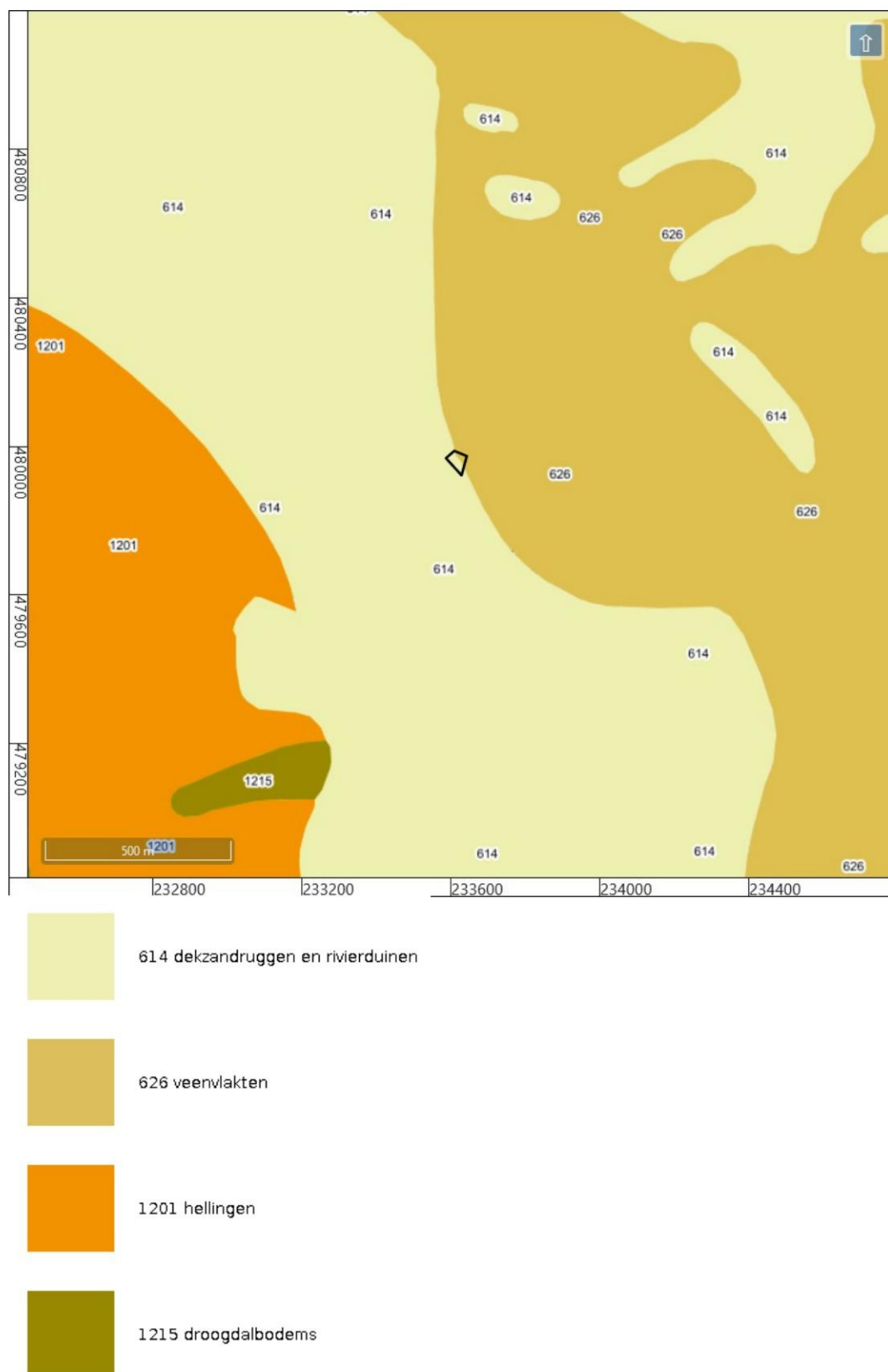

Figuur 3: Topografische kaart.

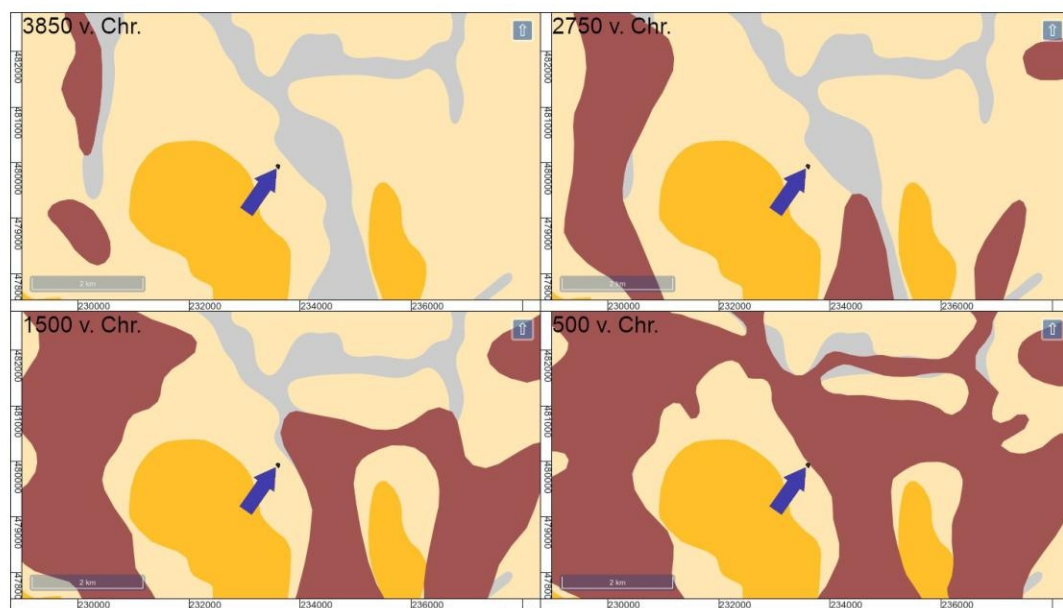

- Hoge verwachting
- Middelhoge verwachting

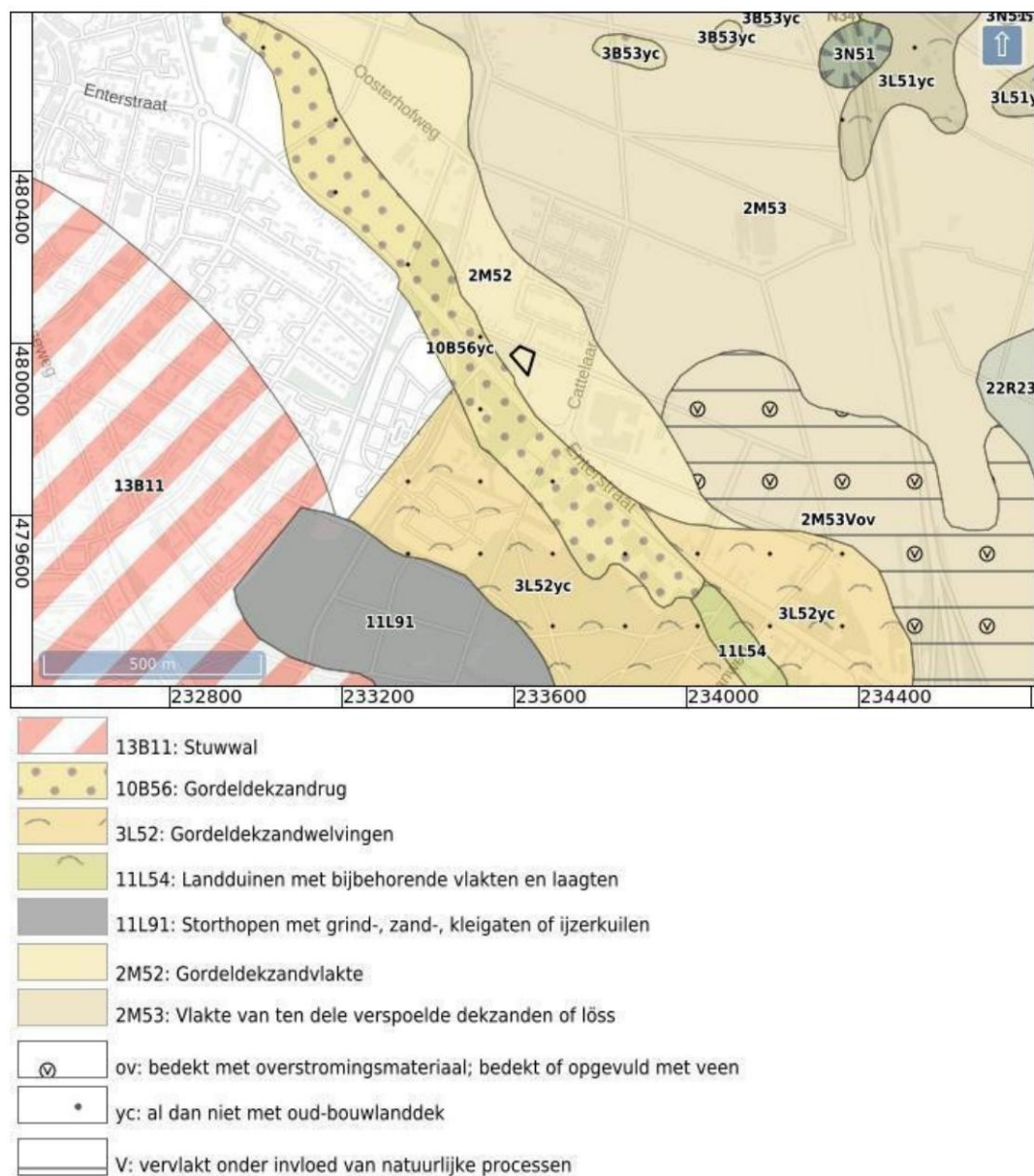
Figuur 4: Archeologische verwachtings- beleidsadvieskaart van de gemeente Rijsselt (Holt e.a. 2008).

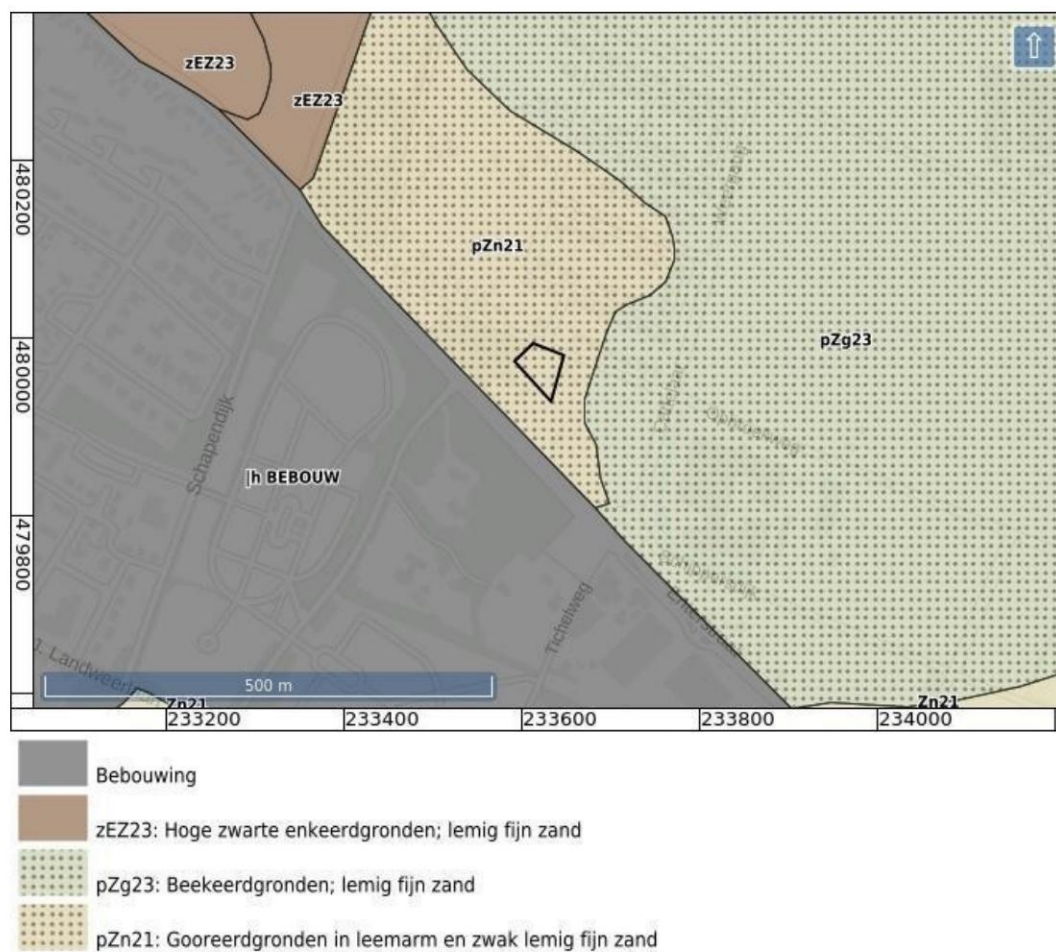
Figuur 5: Archeologische landschappkaart ([redacted] e.a. 2015).

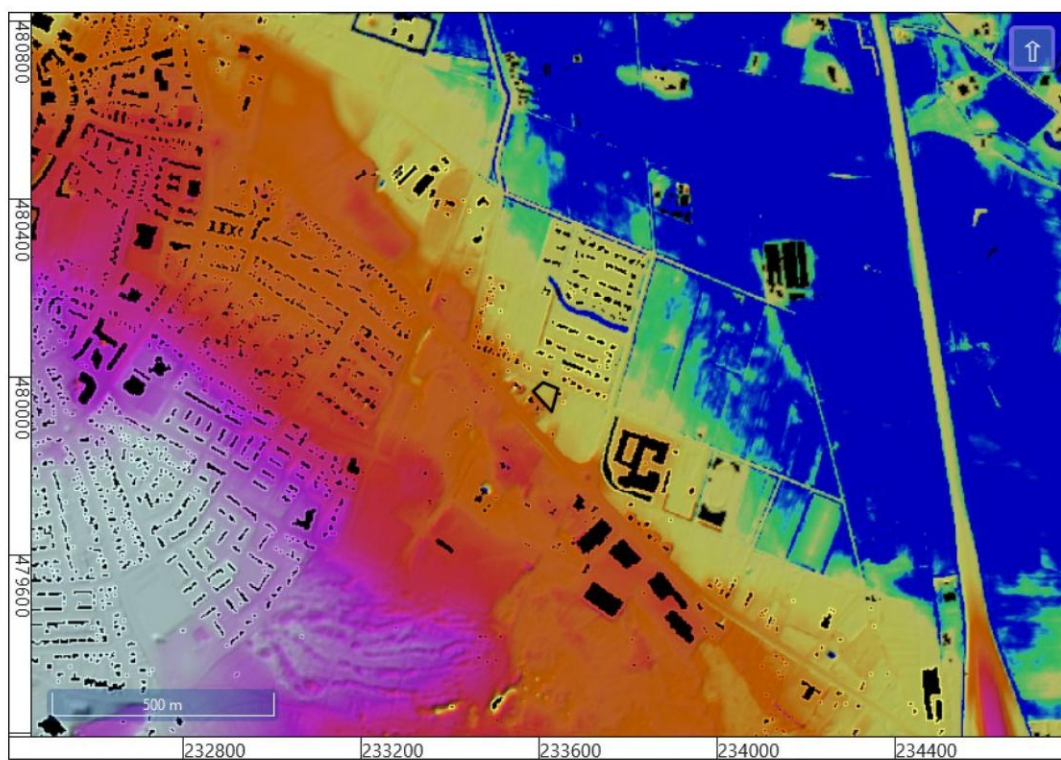
Figuur 6: Paleogeografische kaart (2013).

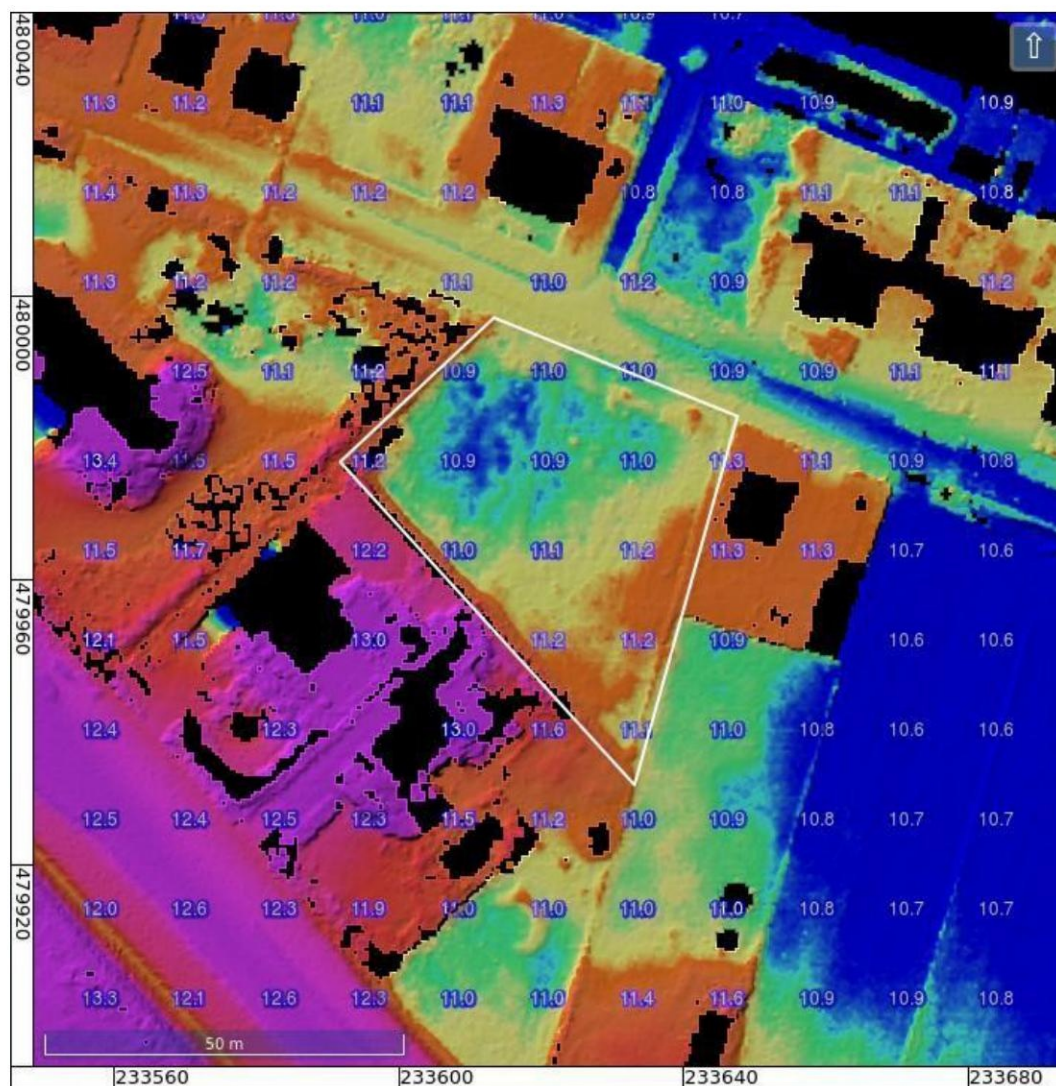
Figuur 7: Geomorfologische kaart (e.a. 2019).

Figuur 8: Bodemkaart (Alterra 2014).

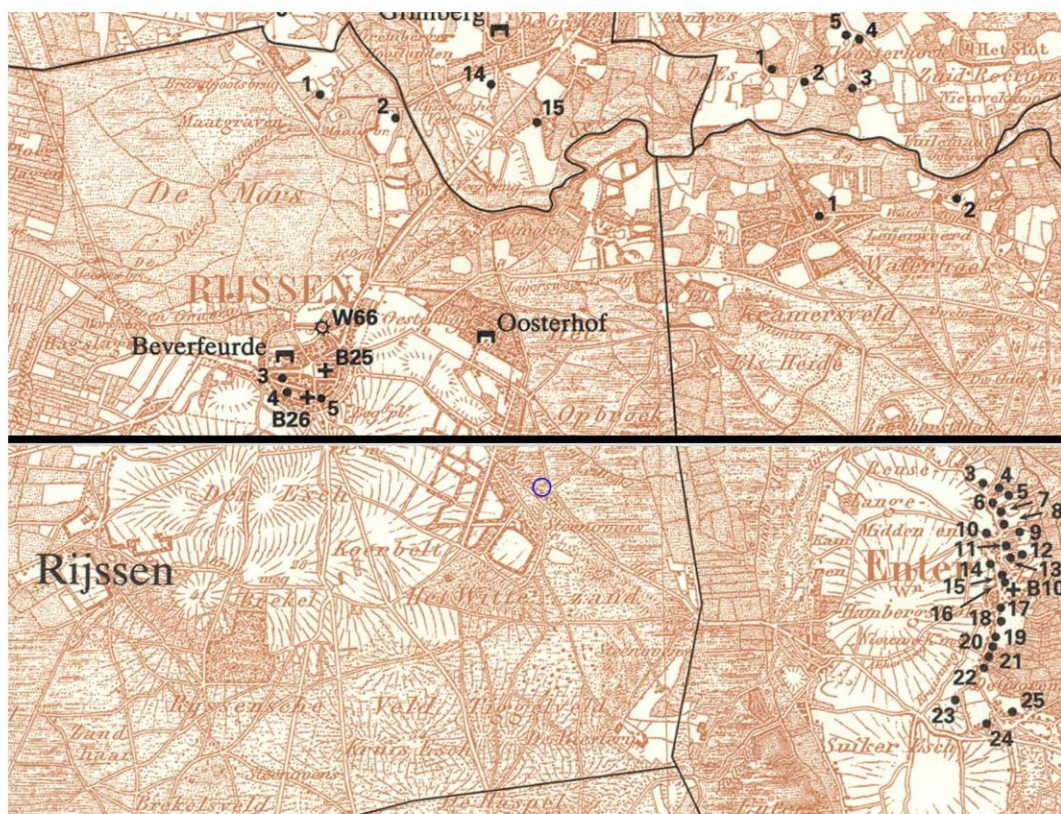

Figuur 9: Hoogte-reliëfkaart (Actueel Hoogtebestand Nederland 2018).

Figuur 10: Hoogte-reliëfkaart detail (Actueel Hoogtebestand Nederland 2018).

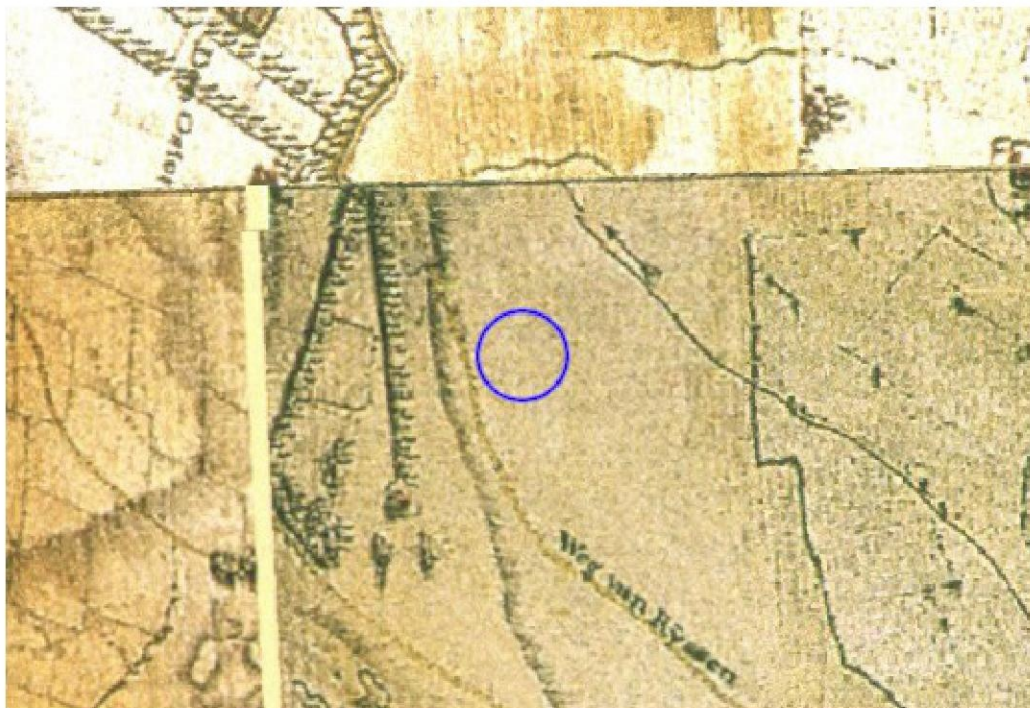
Hoogtewaard zijn in meters t opzichte van

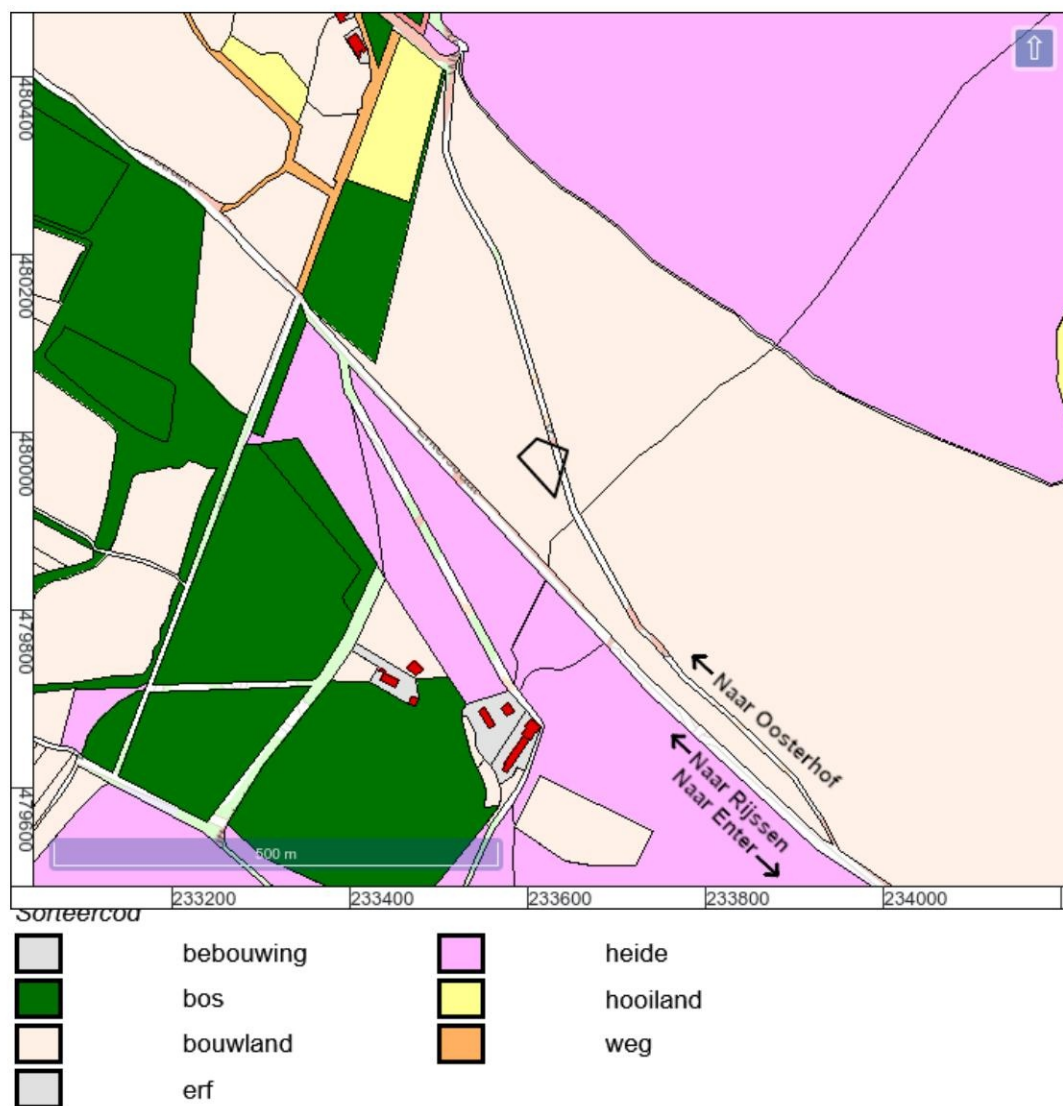
Figuur 11: Historische kaart van Twente, ca. 1500 (1991).

Figuur 12: Kaart van het zuidelijke gedeelte van het drostambt Twente (De Lat 1750).

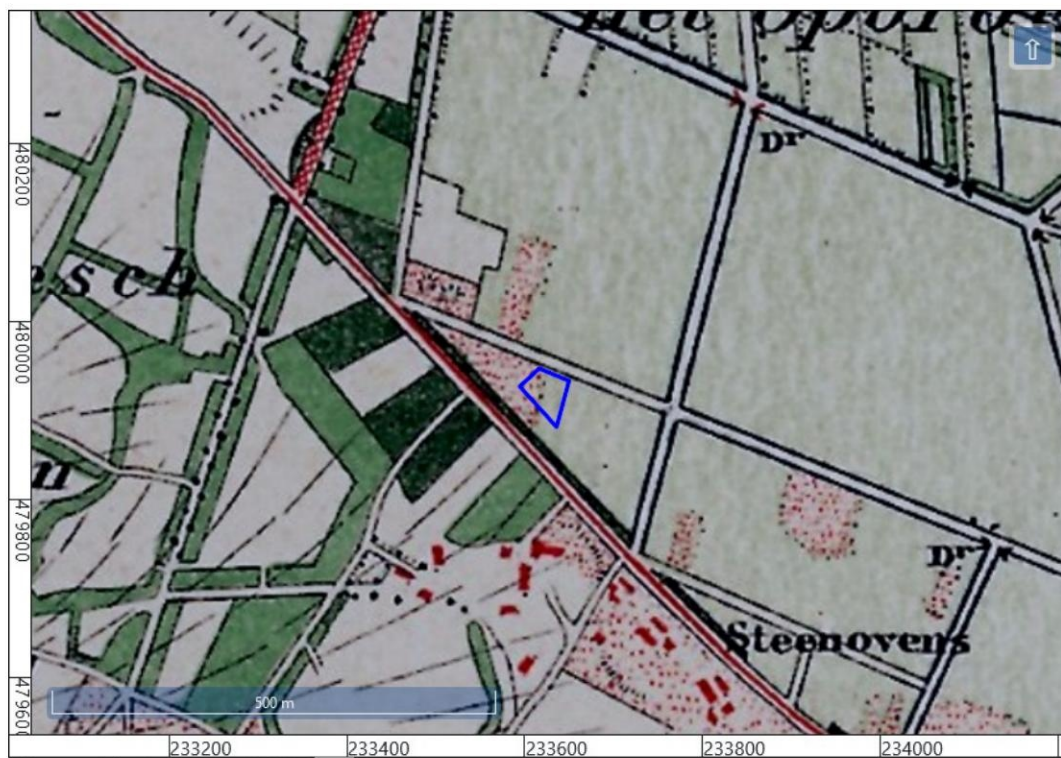
Figuur 13: Hottinger-atlas, 1773-1794 (2003).

Figuur 14: Kadastrale minuut 1811-1832 ('HISGIS Overijssel' 2019).

Figuur 15: Topografisch militaire kaart 1850.

Figuur 16: 378-965-RIJSS -1891.

Figuur 17: 378-966-RIJSS -1911.

Figuur 18: 378-967-RIJSS -1922.

Figuur 19: 378-968-RIJSS -1935.

Figuur 20: 28D-1954-Almelo / Nijverdal / Rijss / Wierd.

Figuur 21: 28D-1965-Almelo / Nijverdal / Rijss / Wierd.

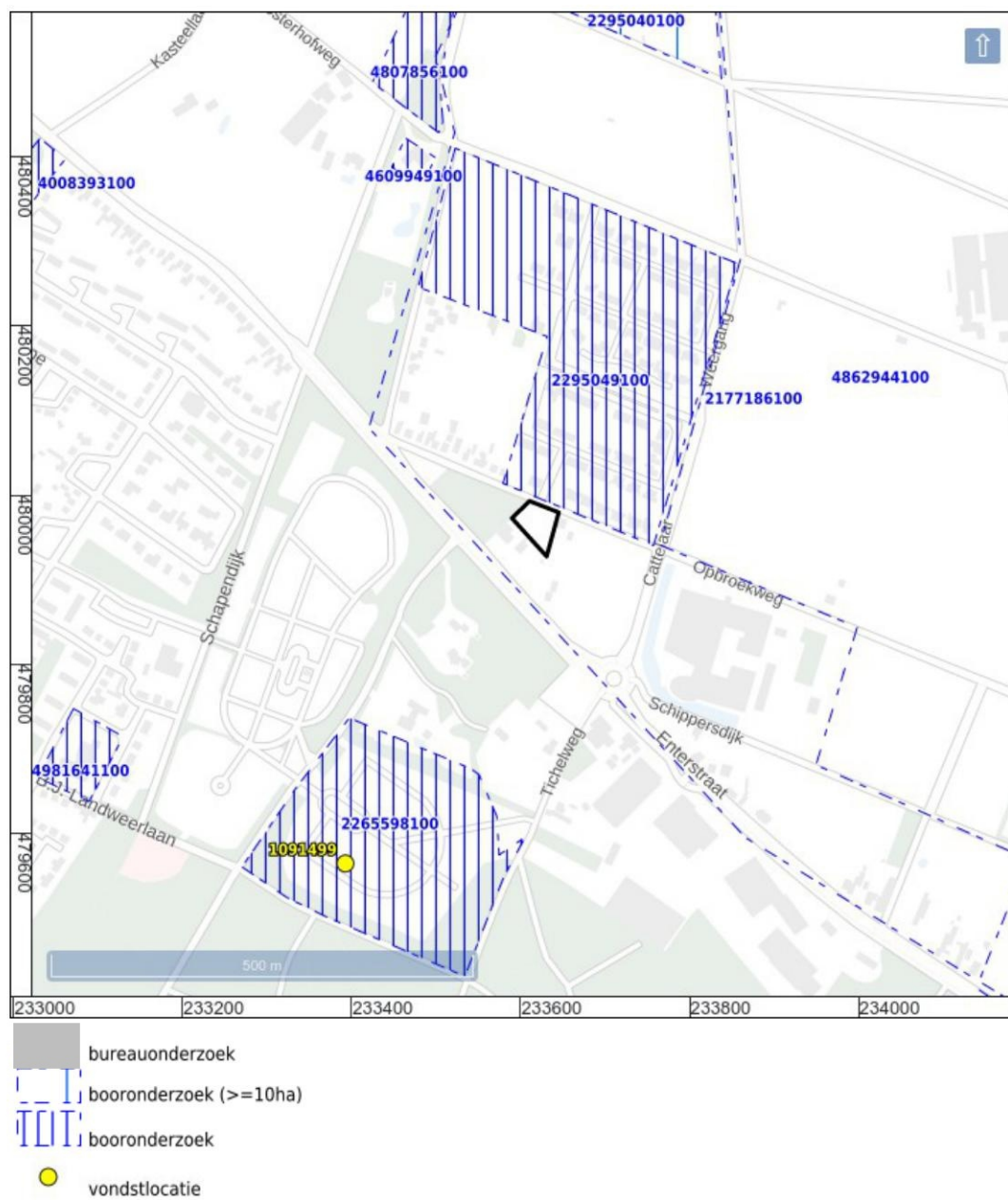
Figuur 22: 28D-1976-Almelo / Nijverdal / Rijss / Wierd.

Figuur 23: 28D-1988-Almelo / Nijverdal / Rijss / Wierd.

Figuur 24: 28D-1994-Almelo / Nijverdal / Rijss / Wierd

Figuur 25: Archeologische terrein (rood), vondstlocaties (geel) zak (blauw) uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2021).

Figuur 26: Boorpunt kaart.

Figuur 28: Foto van boorpunt 1 (boven) 4 (onder).

Bijlage 1: Boorbeschrijving

nr.	gr	s (cm - mv)	grond	bijm	ging	mediaan	kleur	nieuwvorming	antropog e bijm ging	horizont	overig
	bov	onder									
1		0	30 zand	sterk humeus; matig siltig	matig fijn	donker-bruin-grijs				A-horizont	beschrijver: omgewerkte grond; zand matig afgerond; veel zandbrokjes; matig kleine spreiding; basis scherp
		30	70 zand	matig siltig	matig fijn	geel	weinig roestvlekk			C-horizont	zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis geleidelijk
		70	120 zand	matig siltig	matig fijn	licht-geel				C-horizont	basis geleidelijk; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
2		0	25 zand	sterk humeus; matig siltig; zwak grindig	matig fijn	donker-bruin-grijs				A-horizont	beschrijver: bouwvoor; zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis scherp
		25	65 zand	sterk humeus; matig siltig	matig fijn	bruin-grijs				A-horizont	onderin zandbrokk kachelslakk ; zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis scherp
		65	120 zand	matig siltig	matig fijn	geel	spoor roestvlekk			C-horizont	zand matig afgerond; matig kleine spreiding
3		0	50 zand	sterk humeus; matig siltig	matig fijn	donker-bruin-grijs				A-horizont	beschrijver: omgewerkte grond; zand matig afgerond; weinig zandbrokjes; matig kleine spreiding; basis geleidelijk
		50	60 zand	matig siltig	matig fijn	geel	spoor roestvlekk			C-horizont	zand matig afgerond; matig kleine spreiding
		60	120 zand	matig siltig	matig fijn	geel				C-horizont	zand matig afgerond; matig kleine spreiding
4		0	30 zand	sterk humeus; matig siltig	matig fijn	donker-bruin-grijs				A-horizont	beschrijver: zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis geleidelijk
		30	45 zand	sterk humeus; matig siltig	matig fijn	donker-bruin-grijs		weinig bakste		A-horizont	omgewerkte grond; zand matig afgerond; veel zandbrokjes; matig kleine spreiding; plastic

nr.	gr	s (cm - mv)	grond	bijm	ging	mediaan	kleur	nieuwvorming	antropog e bijm ging	horizont	overig
	bov	onder									
	45	70	zand	matig	siltig	matig	fijn	licht-geel	spoor roestvlekk	C-horizont	pijp; basis scherp zand matig afgerond; matig kleine spreiding; basis geleidelijk
	70	110	zand	matig	siltig	matig	fijn	licht-geel		C-horizont	basis geleidelijk; zand matig afgerond; matig kleine spreiding
	110	120	zand	sterk	siltig	zeer	fijn	licht-geel		C-horizont	zand matig afgerond; matig kleine spreiding
5											beschrijver:
	0	40	zand	sterk	humeus; matig siltig; zwak grindig	matig	fijn	donker-bruin-grijs	spoor bakste	A-horizont	omgewerkte grond; zand matig afgerond; spoor zandbrokjes; matig kleine spreiding; bakste spikkel rood; basis geleidelijk
	40	70	zand	sterk	humeus; matig siltig	matig	fijn	donker-bruin-grijs		A-horizont	omgewerkte grond; zand matig afgerond; veel zandbrokjes; matig kleine spreiding; basis scherp
	70	120	zand	matig	siltig	matig	fijn	licht-geel		C-horizont	zand matig afgerond; matig kleine spreiding

Coördinat van de boring :

nr.	X (m RD)	Y (m RD)	Z (cm)
1	233616	479988	1098
2	233638	479980	1097
3	233603	479975	1095
4	233623	479968	1099
5	233630	479949	1122